

Datum vergadering : 3 juni 2026

Aanwezig in de raadszaal

Commissieleden

Leefbaar 3B : Johan Philippens, Bert Deitmers
CDA : Terence Buitendijk
VVD : Bart van Wanroij
WIJ Lansingerland : Ton Jansen
D66 : Ronald van der Stad
GroenLinks/PvdA : Nanno Scheringa
ChristenUnie : Arjen Hofman

Voorzitter : Job Halkes

Commissiegriffier : [REDACTED]

Wethouder : Simon Fortuyn

Ambtelijk : [REDACTED]

Accountant : [REDACTED]

Afwezig

1. Opening en Mededelingen

De voorzitter: Goedenavond, allemaal. Mede namens de commissiegriffier verwelkom ik de commissieleden, wethouder Fortuyn, ambtenaren, de vertegenwoordigers van BDO Accountant en belangstellende op de publieke tribune en de inwoners die online meekijken. Even iets algemeen over deze commissie. Het is één van de commissies van de raad van Lansingerland, maar het is iets anders ingericht dan de reguliere commissies die we kennen. Vanuit het college is bijvoorbeeld alleen wethouder Financiën Fortuyn aanwezig, vergezeld door een aantal ambtenaren. Er is een grotere rol voor ambtenaren in deze commissie. Zij kunnen zelfstandig vanuit hun rol, bijvoorbeeld als adviseur aan de raad, vanuit concerncontrol agendapunten inleiden en vragen beantwoorden. Van concerncontrol zijn aanwezig [REDACTED] concerncontroller en [REDACTED], seniorcontroller. Er wordt in twee termijnen vergaderd zonder spreektijden. De accountant is aanwezig voor het agendapunt jaarstukken. Daarna kan hij vertrekken, maar hij is natuurlijk wel van harte welkom om te blijven zitten en te kijken wat er nog meer gaat gebeuren hier. Mocht een commissielid de accountant een vraag stellen, dan kan deze beantwoord worden. Namens BDO zitten hier [REDACTED].

2. Insprekers

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 2. We hebben vanavond een primeur, namelijk een inspreker. Dat is nog nooit gebeurd in deze commissie. De primeur is aan [REDACTED] Hij gaat het hebben over de Boardletter 2025, onder andere hoofdstuk 3.1 en 3.4 vanuit de vorige commissie. [REDACTED] u mag staan. U krijgt vijf minuten. Ik geef u een seintje als u nog één minuut heeft. Na afloop kunnen commissieleden verhelderende vragen stellen als die er zijn. Het woord is aan [REDACTED]

Inspreker: Mijn hele leven woon ik al in Bergschenhoek, in buurtschap Rotte. Twaalf jaar geleden richtte ik een politieke partij op met hoofdthema openheid. In de acht jaar dat ik in de gemeenteraad zat, kreeg ik een BING-onderzoek, misschien BING, u wel bekend, tot stand waarna een wethouder was afgetreden. Opvallend was dat dat in Bergschenhoekse tijd de derde wethouder was die door bouwperikelen was afgetreden. Zie daarvoor, ik zal het even noemen, het bijgeleverde BING-rapport en het rapport van professor Ringeling en dokter Deemen. Vervolgens viel mij op dat de grootste vastgoedfraude van Nederland zich ook afspeelde in Bergschenhoek, en wel specifiek in mijn eigen straat. Daar heb ik even een uitspraak bij gedaan, die zal ik niet voorlezen, omdat die natuurlijk heel specifiek is, maar dan kunt u hem nakijken. Volgende punt is, nog tijdens mijn raadsperiode had ik schriftelijke vragen gesteld over het door de gemeente gratis verstrekken van bouw kavels. Daar moest ik aan denken toen daarna de burgemeester, zogezegd tijdens coronatijd, zijn contacten afliep en op de koffie wilde komen. We hadden het daarbij vooral over ondermijning, waarbij ik tevens wederom mijn zorgen uitte voor ondermijning met en in, een eigen gemeentelijk pand. Na de coronatijd vroeg de vorige burgemeester ook nog eens of het niet weer tijd was voor koffie. Daar maakte ik gebruik van en we praatten dan op mijn verzoek gemoedelijk over ondermijning. Afgelopen november zag ik enerzijds de boardletter van de accountant 2025 verschijnen, maar tegelijk een reeds rechtbankuitspraken. Ik heb ze hier opgeschreven. Dat ga ik niet meer voorlezen, wat voor nummers dat zijn. Er waren daarin zes veroordeelden met een heroïnelaboratorium, mij wel bekend, met een omzet van twee miljoen in het betreffende pand, eigen pand, van de gemeente. Bijna twee jaar doe ik nu, dat is een ander punt, bijna twee jaar doe ik nu vrijwilligerswerk voor de lokale tv met de rubriek Netelige Neeleman. In april was ik gefascineerd in de bouw van het mooie Casa Cadanza en keek of ik daar een mooi verhaal van kon maken. Het liep wat anders. Ten eerste liep ik al tegen een door de rechter vernietigde aanbesteding aan en vervolgens tegen de aanbesteding van het theater die mij niet helemaal zuiver leek. Ik zag vervolgens geldstromen die vreemd voorkwamen. Het leek frustrerend dat vertrouwelijkheid van grondexploitaties eeuwigdurend waren in deze gemeente, omdat de vertrouwelijkheid er pas afgaat als de grondexploitaties zijn afgerond. En omdat er ook nieuwe werden toegevoegd, gaat de geheimhouding er daardoor nooit af. Toen door het amendement een deel van de vertrouwelijkheid van het theater Casa Cadanza ging, zag ik vreemde bedragen verschuiven bij de grondexploitaties. Om dat te begrijpen heb ik als bijlage toegevoegd de bouwclaims op Wilderszijde, hier u naast bekend. Mijn verbazing eindigde bij de boardletter van 2025 van BDO. Vooral de waarschuwing bij hoofdstuk 3.1, specifiek de twee aandachtspunten voor fraude en hoofdstuk 3.4. Niet alle punten van mijn vooronderzoek kan ik hier vermelden. We zitten immers in een openbare vergadering. Zoals eerder BING en later het Openbaar Ministerie de uitgelezen onderzoeksinstellingen waren, meen ik dat hier BDO Forensics de beste partij is om hier een onderzoek te starten. In mijn vroegere gesprekken met de Rijksrecherche is mij geleerd dat bij teveel openheid over aanknopingspunten de zaak voor onderzoek kapot gemaakt kan worden. Ten slotte noem ik het omstanderseffect. Als bij beschreven aanwijzingen voor non-compliance en corruptie de accountant de toezichthouder is en legt deze, terecht, de aansprakelijkheid via de boardletter bij de gemeenteraad. In onze gemeenteraad is de vergelijking met het verdrinkende kind in dat omstanderseffect dat u elkaar aan gaat kijken en niets gaat doen. Mijn vraag is enerzijds, daarmee eindigend, een onderzoek te starten. De vraag is aan de commissieleden en uiteindelijk aan de raadsleden met voorkeur waarschijnlijk bij BDO Forensics. Dat is mijn opmerking. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, [REDACTED]. Keurig binnen de vijf minuten gebleven. Ik kijk even naar de commissie of er nog verhelderende vragen zijn na deze inspraak. Mijnheer Philippens? Nee? Mijnheer Scheringa.

De heer Scheringa: Dank u wel, voorzitter. U moet mij misschien nog even helpen, want ik ben nog een beetje dwalende. Ik heb het stuk net gekregen. Ik vroeg me af, het lijkt op mij dat u nu twee dingen benoemt. Want u heeft het over een heroïnelab en daarna over Casa Cadanza. Maar het gaat om Casa Cadanza, begrijp ik. Of het heroïnelab?

Inspreker: Ik mag antwoord geven? Ik heb daar namelijk in mijn gespreksnotitie streepjes tussen gezet. De eerste twee notities zijn om wat ik al gepresteerd heb in deze gemeente. Dat u niet denkt, er komt iemand de deur in en die denkt dat hij weet hoe de gemeente in elkaar zit. Dat staat daar los van. En vervolgens het punt waar ik hiervoor ben, feitelijk, is Casa Cadanza. En kijkend naar enerzijds de accountant en anderzijds kijkend naar u als commissielid.

De voorzitter: Dank. Zijn er nog andere vragen? Mijnheer Deitmers.

De heer Deitmers: Dank u wel, voorzitter. In ieder geval hartelijk dank voor uw verhaal en uw toelichting. Ik heb het gelezen. Ik heb in ieder geval de bevindingen van het rapport Ringeling/Deemen gelezen en hij heeft in ieder geval gesproken over geen strafbare feiten, maar wel bestuurlijke integriteit. Volgens mij is dat hetgeen wat u ook wilt benadrukken. U geeft aan, het zou goed zijn om het nader te onderzoeken. Wat zou wat u betreft de onderzoeksvraag moeten zijn?

Inspreker: De fout wat ik zie gaan gebeuren ook is dat je niet weer zegt van, er is een portefeuillehouder, een wethouder die misschien de fout ingaat, want het is een alleenstaande functie, en dan kan hij fouten maken qua integriteit. Wat ik probeer te beschrijven is dat het niet alleen een wethouder eventueel betreft, of kan betreffen, moet ik zeggen, want het kan natuurlijk alle kanten opgaan, want ik stel een open onderzoeksvraag, maar dat het ook, u moet ook letten op de grondexploitaties, en dat daar het risico zit. En dat wijst ook echt BDO in zijn boardletter 2025, bij, ik doe het even uit mijn hoofd, hoofdstuk 3.1 bij de twee pijltjes, wijzen echt erop, waar ik ook zelf op uitkom met Casa Cadanza, dat zijn de twee risicogebieden. Die zie ik ook ontstaan. Ik wil niet de fout maken dat je gewoon bij wijze van spreken, in al die loop van de tijd, niet eventjes, maar een vierde wethouder weer bij wijze van spreken de deur uitstuurt, als dat daar zou op draaien, maar ook kijkt naar, hoe integer zijn gewoon de grondexploitaties? Vooral de geheime grondexploitaties, hoe integer is dat nog?

De voorzitter: Helder, dank u wel. Ik kijk even of er nog verder vragen zijn. Nee? Mijnheer Jansen? Uw pasje. We gaan alsnog de heer Jansen het woord geven voor de verhelderende vraag.

De heer Jansen: Toch nog één verduidelijkende vraag, voorzitter, aan [REDACTED] U heeft het over Casa Cadanza en de grondexploitaties. Maar de grondexploitaties, dat zijn er meerdere, die staan los van Casa Cadanza. Hoe komt u aan dat, hoe correleert u dat aan elkaar?

Inspreker: Voor een deel wordt dat de onderzoeksvraag. Ik weet hoe je dat moet combineren. Maar dat zeg ik ook even gelijk in mijn gesprek, dat kan je niet allemaal. Ik zou dat zelfs nog wat meer kunnen definiëren straks op de gang. Maar niet alles kan je daar vertellen. Want je maakt enerzijds het onderzoekstuk. Anderzijds wil je ook integer blijven praten in de openbare vergadering. Hoe combineer ik dat met elkaar? Het is gekomen dat met een motie, een amendement van de oppositie, die hebben gezegd ongeveer halverwege 2024, we willen stukken openbaar van Casa Cadanza. En dan kun je het geld, of moet je het geld bij het theater krijgen op een andere manier. Daarom heb ik al die documenten erbij gedaan. Ook van Wilderszijde. Dan ga je geld, en dat gaat buiten de boekhouding van de gemeente. Zoals je vroeger zegt, je

betaalt een aannemer thuis, betaal je heel de verbouwing en de kosten gaan naar het werk. Weet je wel, zo iets. Dat gebeurt dan ook. Schuiven met geld. Non-compliance, waar het mee begint. En uiteindelijk kan dat ook eindigen met corruptie.

De voorzitter: Nog meer vragen? Een verhelderende vraag van de heer Jansen.

De heer Jansen: Dat is misschien meer een vraag richting de griffie. Het lijkt erop of er nog een andere bijlage is die niet bij de stukken zit. Want u heeft het over een kostenoverzicht Wilderszijde. Ik zie in onze bijlage een rapport van de gemeente, een rapport van een professor en een notariële akte uit 1998. Dat zijn de drie bijlagen. Ik zie geen bijlage met getallen Wilderszijde.

De voorzitter: Ik denk deze vraag even doorgeleiden naar de griffie inderdaad. Dit waren de stukken die aangeleverd zijn?

Inspreker: Ik heb er drie aangeleverd. Als u er drie gekregen heeft, dan is de helft van de vraag opgelost. Maar als er nog één mist, dat u zegt, er zou een vierde moeten zijn ...

De voorzitter: Mijnheer Jansen

De heer Jansen: U heeft het over een overzicht Wilderszijde. Ik zie geen specifiek overzicht Wilderszijde in onze stukken.

Inspreker: Dat zijn de bouwclaims.

De heer Jansen: Die zitten er niet bij? Mijnheer Deitmars, even wachten, geef ik even u het woord.

De heer Deitmars: Ik begreep van mijn buurman dat hij ook niet direct alle stukken vanuit de opmerking ... Ik zie nu pas de stukken. Ik had zowel drie bijlagen op dat moment bij de stukken gevoegd.

De voorzitter: Helder. Dan gaan we dit even uitzoeken hoe dat zit met die stukken. En dan zorgen we dat iedereen de stukken krijgt die hij nodig heeft. Zijn er verder nog vragen? Ik zie de accountant zwaaien. Geen ... Maar u bent wel genoemd. Vooruit. Als u even het knopje indrukt.

De heer [REDACTED] Dank u. Voorzitter, als het mag toch nog even een kleine toevoeging aan [REDACTED] [REDACTED] Ik heb aandachtig geluisterd. Hij verwijst natuurlijk ook nog een aantal keer naar onze rapportage, onze boardletter. Ik vind het wel even belangrijk om te benadrukken dat wij in onze boardletter geen signalen van fraude of integriteitskwesaties noemen. We noemen inderdaad die twee bullets waar de heer Neeleman naar refereert. Maar dat zijn meer risico's en aandachtspunten in het kader van de waardering van grondexploitaties bijvoorbeeld. Maar niet zozeer observaties of rode vlaggen die wij daar hijsen. Dat wilde ik nog even benadrukken.

De voorzitter: Dat is een heldere toevoeging. Dank daarvoor. Zijn er nog vragen? Mijnheer Van Wanroij.

De heer Van Wanroij: Bedankt, mijnheer de voorzitter. [REDACTED] we hebben ook een voorgesprek gehad. Ik heb me naar aanleiding van dat gesprek een keertje ingelezen. Begrijp ik het goed als ik het zo samenvat, dat mocht je bij de uitvoering van een bouwproject, bijvoorbeeld Casa Cadanza, geld tekort komen, dat je met diezelfde aannemer bij wijze van spreken een afspraak zou kunnen maken dat hij een factuur stuurt in een

grondexploitatieproject, terwijl dat effectief anders verruimingen van de aanvraag zouden zijn geweest voor Casa Cadanza? Dat is, als ik het goed begrijp wat u zegt.

De voorzitter: [REDACTED] Nu is hij aan, gaat uw gang.

Inspreker: Het begint natuurlijk met een aanbesteding, dat is heel belangrijk. Daar heb ik ook even naar gekeken van, heb je ergens nog rode vlaggen voor aanbestedingen? Als die aanbesteding goed verloopt, dan gaat die bouwer iets realiseren voor dat bedrag. Als er iets anders gebeurt of je gaat het veranderen, dan moet je daar natuurlijk een beetje mee rommelen tussen de mazen van de wet wat mogelijk is. En als dat niet meer haalbaar is, of liever gezegd, de aanbesteding klopt bijvoorbeeld niet helemaal, is niet goed verlopen, dan wil je natuurlijk zonder heel het aanbestedingsproject weer opnieuw te moeten doen, dan probeer je er natuurlijk geld bij te hebben of te krijgen. En omdat dit een aannemer is, nou zeg ik iets meer die voor het onderzoek gedaan moet worden, maar ik zal dit wel even noemen. Als nou de bouwer van Casa Cadanza dezelfde is als de houder van de bouwclaims, en je komt ook die mensen tegen in eerdere rapporten, dan moet je, als je ergens een slecht cijfer voor hebt, ook in het BING-rapport komt deze aannemer een keer of tig voor. En nog belangrijker is, op het moment dat je de aanbesteding bij Casa Cadanza aan het voeren bent, en de aannemer gesprekken hebt als college, ben je vervolgens nog een rechtszaak bezig met dezelfde aannemer op een ander project, waarvan de wethouder niet weet dat ze een rechtszaak heeft met dezelfde aannemer. Dan is het natuurlijk, als je het goed onderzoekt, 1 plus 1 is 2. Je moet daar extra aandacht aan besteden, en dan kun je met die aannemer een spelletje spelen om jou te redden als wethouder. Zeg jij, ik red jou uit het probleem. Hoe ga ik dat theater van je afbouwen? En dan heb je al gekke spelletjes gespeeld als aannemer eerder, staat ook in eerdere rapporten. Dan is het niet zo moeilijk om te zeggen, dat theater gaat afbouwen, en u komt er niet achter voor hoeveel geld.

De voorzitter: Ik kijk even naar de commissieleden of er nog vragen zijn. Ik wil ook wel een beetje gaan afronden. Mijnheer Scheringa.

De heer Scheringa: Ik kan uw verhaal op zich wel volgen. Alleen een beetje de vraag bij mij is nu, is dit nu een hypothetisch geval of heeft u gewoon hier keiharde feiten liggen? Want ik denk als dat het laatste geval is dat u gewoon, ik weet niet of het via de gemeenteraad moet, dat u gewoon naar het OM moet en dan moet er gewoon een onderzoek gebeuren. En ik weet niet of dat door dit bureau moet. Of het is iets wat misschien kan gebeuren en wat niet aan de hand is. Ik kan dat zelf niet, ik heb daar zelf geen gevoel bij op dit moment. Ik weet dat niet, maar ik denk dat u dat weet. Heeft u hier bewijzen voor? Is dit waar of is dit wat u denkt wat misschien kan gebeuren? Want dat is een beetje wat ik nu ...

De voorzitter: Helder, helder.

Inspreker: U vraagt het kip- en het ei-verhaal, het probleem. Het is zo, je moet voldoende aanleiding hebben om een onderzoek te starten. Heb ik al voldoende bewijs, gewoon keihard bewijs, dan hoeft je geen onderzoek te starten. Dan had ik hier ook niet gestaan, maar dan ben ik bij het Openbaar Ministerie om het aan te geven. Dat heb ik eerder gedaan, ook bij de Rijksrecherche, meerdere keren de gemeente. Maar dat was van een ander onderzoek, van een eerdere wethouder. Dan is de vraag aan u, of de vraag die u aan mij stelt, het kip-en-het-ei-verhaal. Wat is nou eerder? De verdenkingen dat je iets moet onderzoeken, of het onderzoek? Als ik het zeker wist, dan had ik geen onderzoek nodig. Maar als ik niks wist, dan komt er geen onderzoek. Daartussenin heb je aanwijzingen. Ik kan ook wel zeggen, ik heb dertien aanwijzingen dat dit waarschijnlijk is. En dan stel je een onderzoek in. Als u iets mist thuis, dan zeg je, ik heb een vermoeden, en dan gaat u zoeken. En dat is hier ook.

De voorzitter: Helder. Ik kijk nog even rond of er nog verdere vragen zijn. Dat is niet het geval. Dan dank ik [REDACTED] voor zijn inspraak.

3. Vaststelling agenda

De voorzitter: Dan gaan we verder met de agenda. Punt 3, vaststelling van de agenda. Ik heb geen opmerkingen binnengekregen, maar wellicht zijn die er nog. Nee, die zijn er niet.

4. Verslag vorige BAC vergadering

De voorzitter: Dan heeft u natuurlijk allen met volle aandacht bij agendapunt 4 het verslag van de vorige BAC gelezen. Helaas stond die niet klaar van 11 maart, die heeft u niet gelezen. Deze wordt verplaatst naar de vergadering van 6 september om alsnog goed te keuren.

5. Vaststellen jaarstukken 2025

De voorzitter: Dan gaan we door naar punt 5, de jaarstukken van 2025. Met de jaarstukken legt het college van burgemeester en wethouders verantwoording af over de manier waarop de gemeente in het begrotingsjaar 2025 met de beschikbare middelen is omgegaan. Er wordt teruggekeken op het afgelopen jaar en inzicht gegeven in de gerealiseerde resultaten. De jaarrekening wordt gecontroleerd door de accountant. Na afronding van deze controle en goedkeuring door de accountant wordt de jaarrekening ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden. De jaarrekening wordt eerst behandeld in deze vergadering van de Begeleidingscommissie Accountantscontrole. Tijdens deze bijeenkomst geeft de accountant toelichting op de jaarrekening en is er gelegenheid voor de raad om vragen te stellen aan de accountant. Daarna worden de jaarstukken besproken in de reguliere commissie waar de politieke discussie met elkaar en met het college plaatsvindt. De besluitvorming door de gemeenteraad staat gepland voor de raadsvergadering van 2 juli. Namens de accountant zal [REDACTED] eerst een toelichting verzorgen. Vervolgens krijgt de commissie in twee termijnen de gelegenheid om vragen te stellen aan de accountant en indien nodig aan wethouder Fortuyn. De politieke bespreking met het college vindt plaats tijdens de gezamenlijke commissievergadering van 17 juni. Als de commissie een advies wil meegeven aan de gezamenlijke commissie van 17 juni, dan kan dat aan het eind van dit agendapunt worden geformuleerd. Dan geef ik de heer [REDACTED] het woord.

De heer [REDACTED]: Dank u, voorzitter. Fijn dat ik hier weer mag zijn. Wat u van mij gewend bent, of gewend was, is dat wij altijd aan de hand van ons dashboard, dat is een van de slides in ons accountantsverslag, een toelichting geven over onze observaties en bevindingen bij de jaarrekeningcontrole. Maar ik zie natuurlijk een heleboel nieuwe gezichten. Even met de griffie kortgesloten, misschien goed om toch even eerst ons kort voor te stellen. En ook eventjes een kleine toelichting op, wat doet die accountant nou? Daar wilde ik mee starten en dan vervolgens doorgaan naar, wat zijn de observaties en bevindingen bij de jaarrekeningcontrole van 2025. Wie heeft de hand aan de knop, heeft u dat voorzitter? Of is dat de commissiegriffier?

De voorzitter: Commissiegriffier brengt alles in orde nu, we kunnen van start.

De heer [REDACTED]: Moet ik iets dichterbij zitten? Ik ga nog iets dichterbij, zodat u me allemaal goed kunt horen. Korte inhoudsopgave, kennismaking, een stukje rol van de accountant en daarna de toelichting op ons accountantsverslag. Om even te beginnen bij het begin, een stukje kennismaking. Mijn naam is [REDACTED], ik ben uw accountant, accountant van de raad van gemeente Lansingerland. Dat doe ik nu voor het tweede jaar en dat doe ik met veel plezier. Dat ben ik in het kort.

De heer [REDACTED]: Mijn naam is [REDACTED], senior manager bij BDO. Samen met [REDACTED]. Sorry, ik zeg heel, ik noem hem heel vaak [REDACTED], maar ik bedoel [REDACTED]. Ook voor het tweede jaar nu betrokken bij de controle van de jaarrekening van gemeente Lansingerland.

De heer [REDACTED]: Dan de rol van de accountant. U als gemeenteraad, niet zozeer als BAC, maar als gemeenteraad, heeft een kaderstellende en controlerende taak. U geeft het college kaders mee, middels verordeningen, middels begroting, dat soort dingen. Vervolgens gaat het college met dat beleid aan de slag, die gaat het beleid uitvoeren. Aan het einde van de rit legt het college daar verantwoording over af in de jaarrekening. En u als raad moet dat dan controleren. Maar hoe doet u dat dan? Daar heeft u gelukkig wat instrumenten voor. En in die zin zijn wij als accountant een van uw instrumenten waarbij wij de jaarrekening controleren.

De heer [REDACTED]: Het is wel heel gezellig zo naast elkaar. Misschien even goed om schematisch weer te geven wanneer wij nou bij de gemeente over de vloer zijn, wanneer wij contact met u als BAC, maar ook als gemeenteraad hebben. Wij trappen de controle in september altijd af met een dienstverleningsplan. Dat presenteren we in de BAC. Daar halen we vervolgens de speerpunten op, uw aandachtspunten waar u van denkt, dat zijn aandachtspunten die wij de accountant willen meegeven in de controle. Daar komen we komende september ook weer voor terug. Als het goed is zult u daar op tijd via de griffie een herinnering voor krijgen om u daarop voor te bereiden, zodat we die punten ook kunnen bespreken in de BAC in september. Vervolgens vliegen we met een heel aantal formaliteiten aan onze kant door naar de interim controle. Die zal in september, oktober plaatsvinden. Dan gaan we de interne beheersing van de gemeente bekijken, het opzet van de processen en het bestaan van de interne beheersingsmaatregelen binnen die processen. En daar rapporteren we vervolgens over in de management letter richting het college. Die bespreken we met het college en vervolgens gaan we die in een iets samengevatte vorm aan u als BAC verstrekken. Dat is de zogenaamde boardletter. En daar zullen wij in oktober, of ik denk dat het november is, ook weer u zien hier in deze setting. Vervolgens vliegen we naar het voorjaar en gaan we de jaarrekeningcontrole uitvoeren die we nu voor '25 net achter de rug hebben en waar we nu hier zitten voor het rapport van bevinding, het accountantsverslag. We hebben het over de jaarstukken. De voorzitter heeft al wat gras voor mijn voeten weggemaaid net zojuist. Maar helaas, ik zal er even kort doorheen lopen. De jaarstukken bestaan uit een aantal onderdelen. Het jaarverslag, de jaarrekening en de overige gegevens. Het jaarverslag is heel gemeentespecifiek. Dat is bij elke gemeente anders. Daar wordt vooral verantwoording afgelegd over het beleid binnen de verschillende programma's die u als gemeenteraad voorstelt. De jaarrekening is meer het cijfermatige deel. Ik denk dat balans en de toelichting daarop, overzicht van baten en lasten, voor u wel bekend is. De rechtmatigheidsverantwoording is iets wat de laatste drie jaar aan de orde is. Voorheen deden wij als accountant een uitspraak over de rechtmatigheid van de baten en de lasten en de balansmutaties. Maar nu is het college daar verantwoordelijk voor. Uiteraard doen wij daar wel een controle op, de rechtmatigheidsverantwoording van het college. Maar het is meer een technische verschuiving ten opzichte van hoe dat vroeger was. Een heel belangrijk onderdeel, dat is vaak ook een tijdrovend onderdeel, in de controle is de WNT-verantwoording. De controle daarvan. Het gaat met name om de bezoldiging van de topfunctionarissen, de griffier en de gemeentesecretaris controleren wij. Daarnaast een ander heel groot project is de SiSa-bijlage. De gemeente ontvangt in Lansingerland rond de veertig specifieke uitkeringen uit mijn hoofd, met elke zijn eigen bestedingsvoorwaarden en controlepunten. Een groot deel van de accountantscontrole gaat daaraan op. Dit is even in het kort hoe onze controle van de jaarstukken eruit ziet.

De heer [REDACTED]: Zijn daar tot dusver vragen over, opmerkingen? Mocht er nog iets te binnenschieten, voelt u vrij. Deze hadden we ook nog. De natuurlijke adviesfunctie. Wij zijn accountants, dat betekent dat wij controleren heel leuk vinden. Wat wij ook heel leuk vinden is een stukje natuurlijke adviesfunctie. Dan kijken we nog net even wat breder. Wat wij ook nog

doen naast de controle van de jaarrekening is bijvoorbeeld een reflectie op de begroting geven wij jaarlijks. Maar ook een reflectie op de kaderbrief die u onlangs volgens mij geagendeerd heeft gekregen. Daar gaan we ook nog een korte reflectie op schrijven. Meer vanuit het perspectief van een accountant. Wat valt ons dan op en wat kunnen we u daar dan nog in meegeven? Wat we ook nog doen bijvoorbeeld is een jaarlijkse workshop. Nou hebben we 2 jaar geleden volgens mij het uitgebreid gehad over fraude, fraude risicoanalyse. Hoe heeft de gemeente dat nu opgezet? In afgelopen najaar hebben we nog, of misschien was het zelfs nog begin van dit jaar, hebben we een workshop gedaan over cybersecurity. Een ander belangrijk thema bij gemeenten. Zo proberen we ook gewoon jaarlijks met u in gesprek te zijn over thema's die net wat verder weg zijn van de jaarrekeningcontrole. Daar nog vragen over? Dit is helemaal niet leesbaar. Toch iets te kleine letters. Het volgende onderdeel is onze toelichting op ons accountantsverslag. Wij doen altijd een moedige poging om al onze kernboodschappen te vatten in dit dashboard. Ik kan me voorstellen dat u dat op het scherm net niet kan lezen. Ik in ieder geval bijna net niet. Dan zit hij ook bij de stukken in de presentatie, is het de laatste slide, maar ook het accountantsverslag zelf, dan is het slide nummer 5. Mocht u die niet voor u hebben, dan ga ik er gewoon even rustig aan doorheen lopen. Die kernboodschappen hebben wij gevat in 6 blokken. Nou hadden wij het zo bedacht dat ik de eerste 3 blokken voor mijn rekening neem, vervolgens zal Jan-Willem de laatste 3 blokken voor zijn rekening nemen. Hiervoor geldt ook, mocht u vragen hebben, opmerkingen, voel u vrij om ons tussendoor te onderbreken en die vragen te stellen. Maar zo niet, dan tetter ik gewoon door. Dan begin ik bij blok 1. Dat noem ik denk ik, de goed nieuwsboodschap. Dat is dat wij de jaarrekeningcontrole van gemeente Lansingerland hebben afgerond. En dat wij zelfs al voor de BAC, vorige week woensdag, een goedkeurende controleverklaring hebben verstrekt bij de jaarstukken. Die kunt u in uw zak steken. En straks in de voltallige gemeenteraad heeft u mijn zegen om de jaarrekening in ieder geval vast te stellen. Dan ga ik denk ik meteen maar door naar het tweede blok. Daar doe ik een onderscheid maken tussen getrouwheid en rechtmatigheid. Als je dan kijkt naar getrouwheid, dan hebben we het over, zijn de cijfers wel de cijfers? Is het wel juist en volledig? En rechtmatigheid, dat noemde Jan-Willem net al eventjes, dat betekent, heeft het college zich wel aan de spelregels gehouden? Als je kijkt naar het stukje getrouwheid, die cijfers, dan hebben we in totaal 3 controleverschillen geconstateerd met een totale impact van 1,6 miljoen nadelig op het saldo van baten en lasten. Van die 3 controleverschillen zijn er 2 verwerkt in de laatste versie van de jaarrekening. Die zijn netjes verwerkt. Er zit nog 1 ongecorrigeerd controleverschil in. Dat gaat over de verliesvoorziening van de grondexploitatie van Wilderszijde. Bij nader inzien is die verliesvoorziening iets te laag. Die zou nog 570.000 euro omhoog moeten. Natuurlijk een beetje uit mijn hoofd, maar volgens mij heb ik gelijk. Dan zult u misschien afvragen, waarom is dat niet verwerkt in die laatste versie van de jaarrekening? Maar dat is puur timing. Die kwam vrij laat aan het licht toen de jaarstukken al bij het college lagen. En misschien zelfs al bij u. Nu is het zo, die fout van 570.000 zit ruim onder die marge van 4,7 miljoen. Vandaar dat het de strekking van de verklaring niet in de weg staat en dat ik hem op die manier gewoon zo rapporteer. Dan maak ik het bruggetje naar rechtmatigheid. De wet- en regelgeving waar het college zich aan dient te houden. Dan zie je dat het totaal van de onrechtmatigheden dit jaar is opgelopen naar 12,1 miljoen. Dat is een flinke afname ten opzichte van vorig jaar. Toen was het nog 23,3 miljoen, maar wel hoger dan de gestelde verantwoordingsgrens. Dan zie je dat het college zichzelf de stempel onrechtmatig meegeeft. Wel goed om dan nog even te noemen, wat zit daar dan achter? Je hebt het wel over 23,3 miljoen aan onrechtmatigheid. Maar dat kan je dan vervolgens weer splitsen in een stukje voorwaardencriterium, dat is het houden aan wet- en regelgeving, en een stukje begrotingscriterium. Als je dan inzoomt op dat begrotingscriterium dan zijn de spelregels zo dat overschrijdingen van lasten per definitie onrechtmatig zijn, maar wel binnen de spelregels die gelden weer dan als acceptabel kunnen aangemerkt worden. En dat is ook hier binnen gemeente Lansingerland het geval. Er zijn overschrijdingen geweest op lasten. Maar die zijn wel acceptabel door, ik noem even een voorbeeld, dat daar dan weer baten tegenover staan waardoor het gesaldeerd niet een overschrijding is. Even als voorbeeld. Dat zit erachter. Het andere is dat voorwaardencriterium, heb je je wel gehouden aan wet- en

regelgeving die geldt? Dan kijken we met name naar de Europese aanbestedingsrichtlijnen, daar zit een onrechtmatigheid in van 10 miljoen. Dat betekent dat er bestedingen hebben plaatsgevonden uit contracten die achteraf Europees aanbesteed had moeten worden. Nou is het ook wel zo als je dat verder uitpelt dan die 10 miljoen, dat komt vooral voort uit een contract wat in het verleden al niet Europees is aanbesteed. Of wel Europees aanbesteed was, maar op een gegeven moment werd de besteding uit hoofde van dat contract dusdanig hoog dat je achteraf dan moet zeggen, wezenlijke wijziging en dat contract opnieuw had aanbesteed moeten worden. Uiteindelijk is dat contract gewoon uitgezeten, komt nu bijna tot een einde en dan gaat die opnieuw in de markt gezet worden. Hij is al opnieuw aanbesteed. Dat is een mooi, dat grootste gedeelte daarvan loopt richting volgende jaren dan ook gewoon weg, omdat dat nu netjes is aanbesteed.

De voorzitter: Ik zie de heer Jansen met een vraag.

De heer Jansen: Dank u wel. Even een, misschien een beetje verduidelijkende vraag. We zien die bijna halvering van die onrechtmatigheid. U geeft hier aan, dat is een goede stap vooruit. Richting het einde van het rapport komt dat, ga je daar wat dieper op in en zeg je, stap voor stap. En stap voor stap vind ik een beetje, we zijn langzaam op weg en ik vind dit een grote stap. Kun je dat misschien een beetje beter duiden van, zijn we nou erg goed op weg of is het nog steeds stap voor stap? Zou jij misschien ook kunnen zeggen wanneer de gemeente met deze snelheid in controle zou moeten zijn, dat we niet meer onrechtmatig zijn?

De voorzitter: Mijnheer [REDACTED]

De heer [REDACTED]: Daar kan ik zeker een antwoord op geven. Een goede vraag. Ik noemde net al even de onrechtmatigheden die nu nog voortkomen vanuit dat aanbestedingsrechtmatigheid. Er komt echt een groot gedeelte voort uit contracten die in het verleden ten onrechte niet Europees zijn aanbesteed. Om die vraag te beantwoorden vind ik het belangrijk om te kijken, wat komt er nu nog aan nieuwe contracten bij die onrechtmatig zijn? En dat is vrij beperkt. Daar zien we echt een goede afname in de afgelopen twee jaar. Dan zou ik wel zeggen, dan ben je goed op weg. Want als je die lijn doorzet, dan kom je volgend jaar in ieder geval voor die onrechtmatigheden vanuit de Europese aanbestedingsregels, dan kom je gewoon onder de grens uit. Dan ga je de goede kant op. Beantwoordt dat uw vraag?

De heer [REDACTED]: Misschien mag ik daar nog een kleine aanvulling op geven, [REDACTED] Dat stap voor stap, daar doelen we in ons verslag met name op dat in de interne beheersing stap voor stap verbetering zichtbaar is. Tot op heden werd de aanbesteding van de rechtmatigheid vroeger gemonitord op basis van bijvoorbeeld een spendanalyse. Achteraf kijken of tussentijds kijken, zien we ergens overschrijdingen op bepaalde contracten? De gemeente is nu bezig om stappen te zetten richting een verplichtingenadministratie, contractenbank. En dan zal het aantal aanbestedingsonrechtmatigheden nog verder gaan afnemen is de verwachting.

De voorzitter: Mijnheer Fortuyn.

De heer Fortuyn: Mijnheer de voorzitter, toch even een aanvulling. Dit is een jaarlijks terugkerend verhaal. Pakweg sinds de introductie van de rechtmatigheidsverantwoording bij het college. Het is nu een aantal jaren, 3, 4 jaar, ik geloof 3 jaar nu, aan de orde. Daarin is ook geconstateerd dat wij drukdoende zijn om dit onder controle te krijgen en dat het voornamelijk zit op 1 contract en dat is de inhuur van personeel. Ik heb dat in verschillende sessies ook al uitgelegd binnen deze vergadering, dat lopende projecten die langer uitlopen, managers of programmamanagers die ingehuurd zijn om die te vervangen voor anderen, dat dat de snelheid van je besluitvorming en ook van je proces voor je programma ook niet erg zinvol is. Er is bewust afgeweken van het feit, en wij accorderen dat ook als college, dat dit plaatsvindt. Tegelijkertijd,

vorig jaar hebben we met u als raad het gesprek gehad om een investering te doen van, ik meen uit mijn hoofd, 180.000 met betrekking tot de contractenbank en de verplichtingenadministratie. Die wordt geïmplementeerd, die is nog niet 100 procent effectief, maar die wordt door de hele organisatie doorgevoerd. En dat is noodzakelijk, omdat decentraal ingekocht wordt. Er zijn wat systemen zoals hier in dit gemeentehuis georganiseerd is, iedereen koopt zijn eigen inkoop in. En om daar meer zicht en controle en een rode vlag te krijgen, is die automatisering opgestart. Daar heeft u een votering voor gedaan voor 180.000 euro. Vandaar ook het optimistische geluid, stap voor stap, het had iets enthousiaster gekund, dat wij proberen het nieuwe college over het jaar '26 een rechtmatigheidsverklaring af te geven. En dan kunt u een feestje vieren. Maar dit is wel aan de hand. Het zit voornamelijk in de inhuur van personeel.

De voorzitter: Dank u, mijnheer Fortuyn. Ik denk dat de accountant over zijn eigen woorden gaat. We gaan terug naar de accountant voor het vervolg van de presentatie.

De heer [REDACTED] Ik ga inderdaad over mijn eigen woorden, maar ik kan me wel vinden in de toelichting en aanvulling van de heer Fortuyn. Daar sluit ik me wel in die zin bij aan. Zijn daar dan nog vragen over, over dat stukje getrouwheid en rechtmatigheid? Dan ga ik door naar het derde blokje. Op dat scherm zien we het niet helemaal, maar dat gaat over het resultaat van 2025. Daar reflecteren we op dat resultaat en dan zeggen we dat het overschot, het saldo van baten en lasten is 7,3 miljoen over 2025. Dat is bijna 8 miljoen hoger dan de begroting na wijzigingen.

De voorzitter: Een vraag van de heer Van Wanroij.

De heer Van Wanroij: De voorzitter ziet niet altijd mijn lampje, denk ik. Maar dat had betrekking op het vorige stukje. Als ik de stukken doorneem, dan mis ik inschattingen of bepaalde juridische procedures met een bepaald percentage van een bepaalde kans tot een bepaalde schade zouden kunnen leiden. Ik kom uit een iets andere sector. Bij mij kan het best nog wel eens een hele materiële invloed hebben op je jaarrekening. Ik geloof dat het ook in dit jaar was dat we net vorige week lazen dat we 165.000 euro aan leges missen, omdat we een fout hebben gemaakt in de procedure. Hoe gaat u om met de risico's van rechtszaken die er lopen tegen de gemeente en de omvang van de mogelijke lasten als we die zouden verliezen?

De voorzitter: Mijnheer [REDACTED]

De heer [REDACTED] Goede vraag. Daar hebben we zeker aandacht voor in de controle. We bespreken met een aantal momenten tijdens de controle in verschillende fases de non-compliance, waar u denk ik op doelt, wat daar speelt binnen de gemeente, welke rechtszaken er lopen, et cetera. Tegelijkertijd vragen we bij de jaarrekeningcontrole altijd een zogenaamde lawyersletter op, van de huisadvocaat van de gemeente. En op basis van die brief, waar uiteraard er altijd een aantal zaken lopen, hebben wij geconcludeerd dat er geen materiële zaken op dit moment lopen die voor de jaarrekeningcontrole materieel zijn, dat daar een voorziening of een verplichting voor gevormd moet worden. Dat is zeker onderdeel van onze controle geweest en van de besprekingen die we gehouden hebben.

De voorzitter: Ik zie dat de heer Van Wanroij een vervolgvraag wil stellen.

De heer Van Wanroij: Het kwaliteitscriterium, als ik vragen mag.

De heer Both: Dat hebben we ook linksboven in ons dashboard weergegeven. De materialiteit voor de jaarrekeningcontrole is 4,7 miljoen. Als een claim of een rechtszaak dat mogelijk leidt tot een claim boven de rapporteringsgrens, uit mijn hoofd is dat 2 ton, als de gemeente daar

geen voorziening of verplichting voor gevormd heeft, dan hadden we het gerapporteerd. Dat wil zeggen dat dat niet aan de hand is.

De voorzitter: Mijnheer [REDACTED]

De heer [REDACTED] Dan gaan we weer naar het derde blok, het stukje resultaten. Ik gaf net in mijn inleiding op dat blok al even aan, een overschot van 7,3 miljoen. Dat is een positief resultaat. Die kwam ook nog even ter sprake tijdens de bestuurlijke voorbespreking van het accountantsverslag. Dan zeg je natuurlijk, mooi, zwarte cijfers en een mooi resultaat, zeker ten opzichte van de begroting. Ik kan ook voorstellen dat u denkt, we hadden toch onzekerheden en het ging toch financieel best wel slecht. Hoe kan het nou in één keer dat je toch zo'n mooi resultaat neerzet? Dat is ook wel interessant. In het laatste blok komen we daar ook nog wel even terug. Wat je ziet is dat er met bijvoorbeeld incidentele zaken dan toch een mooi resultaat wordt behaald. Maar al kijk je naar het structurele evenwicht naar de toekomst toe, dan zitten daar echt wel uitdagingen in en onzekerheden voor gemeente Lansingerland. Waarin de gemeente dan overigens ook weer niet alleen staat. Er zijn behoorlijk wat gemeenten die over jaren gewoon mooie resultaten rapporteren, maar echt wel met onzekerheden zitten naar de toekomst toe.

De voorzitter: Ik zie een vraag van de heer Philippens.

De heer Philippens: Dank, voorzitter. We zien ook dit jaar toch best wel weer groot verschil tussen wat we geraamd hebben en wat uiteindelijk in die jaarstukken terugkomen. U doet daar een drietal voorstellen op, hoe we scherper zouden kunnen begroten. Ik ben wel even benieuwd, welke resultaten, welke winst verwacht u dat we eruit gaan halen? Want we zitten daar nu 2,8 procent afwijking op, gemiddeld zegt u met andere gemeenten 2 tot 3 procent. Hoeveel winst zouden we hieruit kunnen halen? Ik ben even benieuwd, ik heb dat zelf niet scherp, maar hoeveel capaciteit denkt u dat dat kost, ook van ambtelijke capaciteit? Zijn dat maatregelen die makkelijk in te voeren zijn of zijn dat vrij moeilijke uit te voeren maatregelen?

De voorzitter: Mijnheer [REDACTED]

De heer [REDACTED] Ook dat is een goede vraag. Dit is ook wat we bij de bestuurlijke voorbespreking van het accountantsverslag ook uitvoerig bij hebben stilgestaan. Je hebt een afwijking nu van 2,8 procent. Dat valt binnen de marges van, wat wij dan noemen, voldoende. Dat zit onder die 3 procent. Maar als je erop inzoomt, dan zie je ook dat een aantal van die afwijkingen echt wel worden veroorzaakt door hele verklaarbare ontwikkelingen. Je hebt bijvoorbeeld die decembercirculaire. Die kan je niet meer verwerken in de begroting na wijzigingen. Daar heb je gewoon mee te dealen, om het zo te zeggen. En datzelfde geldt ook bijvoorbeeld voor de actualisaties van de grondexploitaties. Dat gebeurt 1 keer per jaar. En dan zie je na balansdatum daar de impact van. Een groot gedeelte, echt een fors gedeelte van die afwijkingen is echt te verklaren door ontwikkelingen waarvan ik zeg, daar had je niks aan kunnen doen, moet je ook niks aan kunnen willen doen. En we hebben het wel bij de bespreking erover gehad van, wat dan overblijft, wat is dat dan? En is dat dan nog de moeite waard om eens even in te zoomen van, hebben we hier nog wat te halen? Mijn gedachte is wel, dan moet je wel een soort van kosten-batenanalyse doen. Daar moet je natuurlijk ook niet weer zeeën van kosten en tijd instoppen om de laatste paar ton aan afwijking eruit te halen. Die aanbeveling heb ik ook het college meegegeven.

De voorzitter: Mijnheer Philippens, vervolgvraag.

De heer Philippens: Dank u, voorzitter. Deze is mij helder. Dan heb ik nog één vraag, waar wij ook als fractie al een tijdje mee worstelen. De dynamische context waar we in zitten als

gemeente, met die circulaire waar we dan, dat krijgen we later, kunnen we niet goed verwerken. Je zag de vorige gemeenteraad, zag je daardoor kortcyclisch sturen, dat we iedere keer het volgende jaar sluitend maken en de rest even zo laten. Welk advies zou u meegeven aan de nieuwe gemeenteraad? Om dat zo kortcyclisch te houden of toch meer te gaan werken naar meerjarig sluitende begroting? Ook dat je 2029, 2030 nu al sluitend gaat maken? Ik ben benieuwd hoe u daarnaar kijkt.

De voorzitter: Mijnheer [REDACTED]

De heer [REDACTED] Weer een goede vraag. Deze vind ik wel wat ingewikkelder. Ik heb niet zoveel ervaring met dat kortcyclisch sturen. Het eerste wat mij wel te binnen schiet is dat juist voor gemeente Lansingerland is dat langetermijndenken wel erg belangrijk. Zo'n begroting bijvoorbeeld, dat beslaat altijd een jaar of vier. Maar in de ontwikkelopgave die gemeente Lansingerland heeft vind ik het juist ook wel belangrijk om verder te kijken dan die vier jaar. Op mijn gevoel, zo'n kortcyclisch, voor mij niet zo heel erg aantrekkelijk als je dat betreft op gemeenteland Lansingerland met zo'n dynamische omgeving juist en zo'n lange termijn opgave ook.

De voorzitter: Vervolgt u uw betoog.

De heer [REDACTED] Dan neem ik de laatste paar onderdelen voor mijn rekening. Het blokje linksonder, gaat over samenwerking. We hebben vorige week, ik kon er helaas niet bij zijn, maar met een afvaardiging van het controleteam de controle geëvalueerd. Het scherm valt uit, voorzitter. Daar is het weer. Concluderend aan beide zijden dat we een hele fijne samenwerking ervaren hebben. Dat kunt u ook zien aan het moment van aftekenen. Dat is echt een stuk eerder dan vorig jaar, het moment dat we de controleverkering nu verstrekt hebben vorige week. Uiteraard een aantal stappen waar we met elkaar nog een volgende stap kunnen zetten. Maar dat zijn wat mij betreft, of wat ons betreft, geen onoverkomelijke dingen. En daar volle vertrouwen in om volgend jaar weer het laatste stapje te maken naar een perfecte samenwerking. We zitten nu 95 procent en gaan naar 100 procent. Het blokje midden onder, over de aandachtspunten voor '26. Wil ik eerst even de onderste 2 benoemen. Dat zijn een aantal ontwikkelingen landelijk op het gebied van fraude en corruptie en een aantal onderzoeken die daarvoor gehouden zijn. Deze worden hier wel breed opgezet, maar dat wil niet zeggen dat de gemeente Lansingerland de fraude risicoanalyse, de risico's zijn prima in kaart. Maar dit is denk ik echt een verdieping die de ambtelijke organisatie nog kan geven aan die analyses die er liggen. En dat gaat dan met name over de publieke managementletter van NBA. Dat is de Nederlandse Beroepsorganisatie voor Accountants. En die heeft een rapport met name over de ontwikkeling in het publieke domein opgesteld de afgelopen periode. En daarnaast de zogenaamde NRA, een verrijking voor de interne analyse. Maar nogmaals, dat ziet er goed uit, er kan nog een slagje verbeterd worden hiermee. Als we kijken naar de bovenste bullet in het midden onder blokje, gaat over het verstrekken van incidentele subsidies. Afgelopen najaar is er een uitspraak van de Raad van State geweest, waarbij gemeenten gewezen werden op, leg dit nou formeel goed vast, dat zorgt ervoor dat je ook duidelijk kunt onderbouwen dat een incidentele subsidie ook echt een incidentele subsidie is en dat dat niet stiekem toch een structurele subsidie geworden is. Ik heb niet direct het idee dat het fout gaat nu bij de gemeente, maar ik wil het wel meegeven als aandachtspunt voor de komende periode, om daar even expliciet op te toetsen voordat een subsidie verstrekt wordt. Het laatste blokje rechtsonder, over de financiële positie. Namens BDO geven wij elk jaar landelijk een benchmark uit. Lansingerland staat daar qua score echt heel goed voor, met een 9. En tegelijkertijd, wat Arne net ook al toelichtte, zijn er echt opgaven richting de toekomst. Voor 2026 is afgelopen najaar de begroting sluitend gekregen met een aantal vooral technische maatregelen. Maar dat neemt niet weg dat dat structureel sluitend krijgen voor de komende jaren nogal een opgave voor u als raad is. Laatste 2 bullets, dat blokje rechtsonder, gaat over vooral de financiële kengetallen die de gemeente ook in de paragrafen in

de programmaverantwoording opneemt, die zien er gewoon goed uit als je die afzet tegen de benchmark en de percentages die het gemeentelijk toezichtkader daarvoor gepubliceerd heeft. Wat dat betreft ziet dat er netjes uit. Maar neemt niet weg dat er richting de toekomst het een en ander te doen is.

De voorzitter: Dat alles roept een vraag op bij de heer Philippens.

De heer Philippens: Dank, voorzitter. Ook op die financiële kengetallen. Ik denk een groot onderdeel daarvan is onze algemene reserve ook, met de Eneco-reserve. En we zien nu dat we hem vaker inzetten om die begroting sluitend te maken, zeker meerjarig. U geeft aan, let daar mee op, want als je hem te vaak inzet, dan is hij ook op een bepaald moment leeg. Snap ik, denk ik, hartstikke goed punt. Tegelijkertijd is de reserve natuurlijk ook volgens mij een goed middel om moeilijke tijden mee te overbruggen. Daar zijn we ook als fractie een beetje mee aan het worstelen van, ik wil u twee redenen voorleggen waar je hem misschien in zou kunnen zetten en uw advies daarop. Of u dat dan ook op die manier moet doen. Wat we nu, de eerste reden mogelijk is, is dat we ieder jaar zien we uiteindelijk overschotten wat we creëren, dat we een hoop geld overhouden. En wat we de afgelopen jaren volgens mij hebben gedaan, is dat we daar een gewogen gemiddelde van pakken en daar het surplus van het algemeen reserve inzetten. Dat is eentje, dan ben ik benieuwd naar uw advies of dat een goede reden is om de reserve in te zetten. En een ander element was ik laatst over na aan het denken is van, als Lansingerland groeien we natuurlijk, dat zien we grotendeels ook vanuit de grondexploitaties. Je kan nu ook kiezen om iets boven je stand te leven, daar ook dan de algemene reserve mee in te zetten. En dan in te groeien in die hogere bevolkingsaantallen en extra OZB en gemeentelijke bijdragen. Ik was benieuwd naar uw reflectie op die twee mogelijkheden om het in te zetten.

De voorzitter: Mijnheer [REDACTED]

De heer [REDACTED] Dank voor de vraag. Dit zijn hele technische vragen waarvan ik me even afvraag of het nou expliciet onze rol is om daar nu in deze setting op te reflecteren. Hoe kijkt jij daar tegenaan?

De heer [REDACTED] Een beetje hetzelfde. Wat u stelt, dat klopt. Daarom krijg je ook die 9. Gemeente Lansingerland is een gemeente met best wel wat vet op de botten. Best wel een buffer. En dat is goed. Dan kan je natuurlijk in de komende jaren daarvan profiteren. Maar uiteindelijk wil je op lange termijn een evenwichtige begroting hebben. En daar zie ik nog steeds wel uitdagingen voor Lansingerland. En een heleboel andere gemeenten daarmee. Beantwoordt dat uw eerste vraag een beetje?

De heer Philippens: Een beetje, maar ik denk dat die te technisch is inderdaad. Maar misschien meer algemener. We hebben een vrij grote algemene reserve. Hoe kijkt u daarnaar om die terughoudend in te zetten om een begroting sluitend te maken?

De voorzitter: Mijnheer [REDACTED]

De heer [REDACTED] Dat is en blijft wel de voorkeur van de raad. Dat is echt, hoe ga je daarmee om? Ben je daar wat voorzichtig in? Terughoudend? Dat kan ik me heel goed voorstellen. Aan de andere kant bent u een hartstikke mooie gemeente, wilt u ook dingen bereiken. Moet u ook investeren. Dat is een beetje een dilemma waarin ik u niet een kant op kan duwen.

De voorzitter: Mijnheer Fortuyn.

De heer Fortuyn: Ik wil voorstellen dit te agenderen op de commissie. Ik vind het een mooie vraag, overigens. Maar het gaat wat ver. Ik moet het ook even helder maken voor de

toeschouwers. Eigen vermogen, of in ieder geval algemene reserve, betekent gewoon lenen. Het is niet zo dat we een spaarpot hebben staan, het is gewoon leencapaciteit. Hou het even scherp, alles wat je gaat lenen kost geld. En dat ga je door de tijd uitpenden door, dat ben ik met je eens, grex et cetera, grond verkopen, je hoopt dat je winsten maakt. Wees daar voorzichtig mee. 1, maar dat kunnen we in de commissie doen. 2, ik heb een vraag die bij mij opeens opduikt en die wil ik even aan de accountant stellen, met uw welnemen, mijnheer de voorzitter. Die 102 procent ziet u als neutraal, als belastingcapaciteit. Is die 102 procent gebaseerd op euro's of op het aanslagpromillage? Ik kreeg hier geen antwoord op, maar ik wil hem even scherp hebben om ook naar het nieuwe college helder te maken wat hier staat. Dat is even meer in duiding. En ik zit er zelf ook een beetje mee te stoeien, wat is het nou? Dank u wel, mijnheer de voorzitter.

De voorzitter: Dank u, mijnheer Fortuyn. Ik zie de heren [REDACTED] en [REDACTED] even nadenken over een antwoord. Dan ga ik rustig zeggen dat ze nu het woord krijgen om een antwoord te geven.

De heer [REDACTED]: Zover ik weet is het op basis van euro's, maar ik twijfel daar een heel klein beetje over. Euro's, hoor ik.

De voorzitter: Euro's is het antwoord. Helder. U bent door de presentatie heen, begrijp ik?

De heer [REDACTED]: Wij zijn er doorheen.

De voorzitter: Dan kijk ik even naar de commissie of er nog verdere vragen zijn over de presentatie van de accountant. Mijnheer Deitmers.

De heer Deitmers: Nog iets over een ander onderwerp. U geeft terecht aan die PML op dat moment, die digitale weerbaarheid, is dat nou een onderdeel wat u in elke gemeente als passage opneemt om de awareness op dat moment te verhogen? Of zijn er echt concrete aanwijzingen dat we hier echt absoluut aan de bak moeten?

De voorzitter: Hij is gemaakt, hij is gemaakt. Heel goed. Mijnheer [REDACTED]

De heer [REDACTED]: Dit is meer een algemene observatie van, neem er kennis van, haal er dingen uit die nog relevant zijn. Maar de gemeente Lansingerland heeft dat zeker goed op orde. Dat is totaal geen twijfel, wat ons betreft.

De voorzitter: Ik kijk nog even verder de commissie rond of er nog vragen zijn naar aanleiding van de presentatie. Mijnheer Scheringa.

De heer Scheringa: Dank u, voorzitter. Ik had nog een vraag en dat heeft ook een beetje te maken met, hoe lees je nou een jaarrekening? Misschien heb ik het ook gemist, maar even een hypothetisch voorbeeld. We nemen maatregelen bij begrotingen met de verwachting dat dat efficiëntie oplevert of effectiviteit waardoor we investeren. Bijvoorbeeld in de huidige kadernota wordt iets genoemd over aanschaf van software, waardoor we efficiënter kunnen werken, waardoor we denk ik dan op termijn geld gaan besparen. Zo'n besparing, is dat nou makkelijk terug te lezen in de jaarverslagen? Ik heb dat natuurlijk gelezen, maar er waren wel veel pagina's, ik heb ze niet allemaal in mijn hoofd zitten. Is dat iets waar jullie naar kijken en dat soort dingen of verdwijnt dat dan ergens?

De voorzitter: Mijnheer [REDACTED]

De heer [REDACTED]: Het eerlijke antwoord is dat wij daar niet specifiek naar kijken. Wij kijken, in de jaarrekening zijn de cijfers, de cijfers wel, is dat juist en volledig, maar niet zozeer of de

besparingen die het college had begroot, hoe dat uit heeft gepakt aan het einde van het jaar. Is dat een antwoord op uw vraag?

De voorzitter: Ik vermoed van niet, want de heer Scheringa komt terug.

De heer Scheringa: Dat is zeker een antwoord. Alleen dan de vervolgvraag is natuurlijk wel, als dat dan niet in de jaarrekening zit, misschien zit het in het jaarverslag dat ik daar moet zoeken. Maar als het niet zo is, dan is de vraag natuurlijk, ziet u een middel waarin dat wel zichtbaar zou kunnen worden? Of kan ik het beter aan de wethouder vragen?

De voorzitter: Mijnheer [REDACTED]

De heer [REDACTED] Ik denk dat het een goede vraag is voor de wethouder.

De voorzitter: Dan gaan we naar de heer Fortuyn.

De heer Fortuyn: Ik probeer de heer Scheringa, mijnheer de voorzitter, even gerust te stellen. We hebben natuurlijk sowieso interne concerncontrol die kijkt naar de doelmatigheid. Dat zijn de onderzoeken die we, er zijn verschillende, of het nou fraude is of doelmatigheid van bestedingen. En je hebt natuurlijk als raad het instrument van de Rekenkamer. Dat je een verzoek doet, hoe gaat de GRJR met de gelden om? Je hebt ook zelf een instrument om naar de doelmatigheid te kijken. Of dat altijd gebaseerd moet zijn op de efficiëntie van de automatisering, dat is natuurlijk afhankelijk van de vraag en het onderzoeksdoel wat je hebt. Je hebt als raad ook de mogelijkheden om onderzoek te laten doen. Concerncontrol, die vaak met het college overlegt, waar doen we onderzoek naar? Daar worden jullie ook van op de hoogte gesteld. Er zijn instrumenten. Ik vind het ook terecht dat het niet de accountantscontrole is om te checken, hoe efficiënt is het geld uitgegeven. Voor het budget wat ze nu krijgen, moet je al blij zijn wat er nu ligt. Je mag het vragen aan een van de afdelingen van BDO, want ze zullen wellicht wel afdelingen hebben die dit kunnen onderzoeken. Maar het is wel een aparte onderzoeksvraag die je met de doelgerichtheid als raad moet aansturen, als je het wilt weten. Verder leggen wij verantwoording af over de middelen en dat controleren ze in de verantwoording, even voor de helderheid voor de heer Scheringa.

De voorzitter: Dank voor de toelichting, mijnheer Fortuyn. Ik kijk even rond. De heer Philippens heeft ook nog een vraag.

De heer Philippens: Nog eentje, voorzitter. Het gaat meer over de beïnvloedbaarheid van de begroting. Dat noemt u ook als accountant, altijd maar een gedeelte is beïnvloedbaar in verband met wettelijke verplichtingen, et cetera. Ik ben wel benieuwd, en ook naar aanleiding van uw ervaring in andere gemeenten, heeft u grofweg een percentage wat u vaak ziet van wat dan beïnvloedbaar is voor één of twee jaar in een gemeente? Het is wel interessant om dat een beetje te weten met de uitdagingen waar we mee zitten of we er ook op kunnen sturen.

De voorzitter: Mijnheer [REDACTED]

De heer [REDACTED] Ik kan daar niet een percentage aan noemen. Ook niet hoe Lansingerland dat doet, bijvoorbeeld tegen vergelijkbare gemeenten. Ik vind het wel een hele goede vraag, want heb je het over de beïnvloedbaarheid van de begroting, dat is wel een heel belangrijk thema. En ik denk dat je die ook moet afpellen per domein. Om een concreet voorbeeld te geven, je hebt bijvoorbeeld de sociale uitkeringen. Daar zit je in die zin aan vast. Maar kijk je bijvoorbeeld naar een domein cultuur, daar heb je als raad veel meer bewegingsvrijheid van wat wel, wat niet. Met die bril is het wel goed om naar de begroting te kijken, maar ik kan daar niet voor de rest dan percentages aan gaan hangen. Dat dan niet.

De voorzitter: Dank voor uw antwoord. Ik ga naar de heer Van Wanroij, die heeft ook nog een vraag.

De heer Van Wanroij: Dank, voorzitter. Het is een betrekkelijk korte vraag. Ik lees in de kadernota altijd dat er uit wordt gegaan van een soort van materiële budgetten. Die mogen dan stijgen met een bepaald percentage over de hele linie. En jullie geven advies over de begroting naar komende jaren toe. Wat ik zie is dat zo'n percentage over de hele linie wordt vastgesteld. Maar ik vraag me af of die werkelijke kosten, die stijging van die specifieke budgetten, of die ook inderdaad gemiddeld genomen op die 3,4 procent, zoals voor het volgende budget, of die daarop uit gaan komen? Ik veralgemeniseer even mijn vraag. Ik zie dat er heel veel verschillende percentages altijd worden gehanteerd voor de verschillende posten en onzekerheden. Hebben jullie daar als accountant invloed op dat je zegt, bijvoorbeeld de inflatiegevoeligheid van deze post is heel hoog, hou daar rekening mee? Jullie geven advies naar de toekomst toe, hoe gaat het met die percentages die we hanteren als het gaat om de volgende jaren?

De voorzitter: Mijnheer [REDACTED]

De heer [REDACTED]: Ook dat een lastige vraag. Ik heb daar niet zo snel een antwoord op, maar ook omdat ik de systematiek niet ken die u schetst over die percentages. Dan moet ik misschien toch naar de bank achter u kijken. Misschien dat er vanuit die hoek een antwoord op kan.

De voorzitter: We kijken met spanning naar de bank erboven. Mijnheer Fortuyn.

De heer Fortuyn: Ik wacht altijd op mijn beurt, mijnheer de voorzitter. Ik zou willen voorstellen om dit ook in de commissie mee te nemen als de kaderbrief ook beantwoord wordt. Die hebben die hele lijst van die verschillende percentages. Deels is dat CAO gerelateerd, deels is dat een indexering, deels is dat weer wat in de GR afgesproken is. Want de GR'en hebben nu al de begrotingen voor volgend jaar. Hoe bedenk je het? Het is een systematiek waar ik ook wel eens af en toe mijn vraagtekens bij gesteld heb. Maar over het algemeen zitten die afwijkingen, ook in de jaarverslagen kun je het teruglezen, zijn die afwijkingen niet groot. Het is vaak meer een resultaat iets van, we hebben minder jeugdzorg of we hebben minder in de buitenruimte gedaan of weet ik veel wat. Daar zit het vaak meer in dan dat het, we checken niet echt goed na of 3 procent loon, of dat nou 1 op 1 gelopen is, klopt dat ook? Die vraag zou ik in de commissie ook willen beantwoorden. Maar het is een aannname, het is een soort glazen bol. En zeker wat ik hoor van het advies van de accountants. Het zou mooi zijn, op een vraag van de heer Philippens van Leefbaar 3B van, moeten we op lange termijn gaan kijken voor de begroting? Moeten we echt door gaan kijken? Dan krijg je toch een beetje glazen bol verhalen. Wat gaat de inflatie doen? We zien het nu 3,8 procent. Het was geen 3 procent in de ... Maar het gaat hard. En met deze geopolitieke situatie, het wordt een hele lastige. Ergens moet je wel vanuit gaan. We kunnen dat in de commissie verder bespreken, zou ik willen voorstellen. Want het is natuurlijk lastig om daar iets mee te doen.

De voorzitter: Helder, dan wordt dat vervolgd in de commissie. Ik kijk nog even rond of er nog andere vragen zijn aan de accountant, dan wel het college. Dat is niet het geval. Dan bedank ik de heer [REDACTED] en de heer [REDACTED] voor hun presentatie en het beantwoorden van het vragenvuur. Ik kijk even naar de klok. Het is 21:05 uur en we hebben de gewoonte tegenwoordig dat we dan even schorsen als er behoefte aan is. Maar ik zie dat er geen behoefte is aan een schorsing.

6. Intern controleplan 2026

De voorzitter: We gaan door naar het volgende agendapunt, het intern controleplan 2026. Op grond van artikel 212 en 213 van de Gemeentewet en financiële verordening 2024 is het college

van burgemeester en wethouders verantwoordelijk voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid van de jaarrekening en het daaraan ten grondslag liggende financiële beheer. Het college dient ervoor te zorgen dat de organisatie zodanig is ingericht dat de rechtmatigheid van de uitvoering van beleid en beheer wordt gewaarborgd en dat hierover op een betrouwbare manier verantwoording wordt afgelegd in de jaarstukken. In het intern controleplan 2026 beschrijft het college hoe invulling wordt gegeven aan deze verantwoordelijkheid. Het plan geeft inzicht in de opzet en uitvoering van de interne controles die bijdragen aan de rechtmatige en betrouwbare financiële verantwoording. De commissie krijgt de gelegenheid om vragen te stellen over het controleplan en hierover met elkaar van gedachten te wisselen. Dit onderwerp wordt uitsluitend behandeld in deze commissie en wordt niet geagendeerd voor behandeling in andere commissies of raad. Daarnaast is het handig om te weten dat er op 9 juli een inwerkavond over rechtmatigheid, in controle zijn, privacy en informatiebeveiliging wordt gehouden. Daarbij zijn de accountant, de concerncontrollers en de chief information security officer aanwezig om de raad te informeren. Maar daar kan de wethouder wellicht nog iets aan toevoegen straks. Ik kijk eerst even naar de commissie of er vragen zijn over het jaarplan 2026. Het is een heel helder plan. Ik weet niet of de wethouder nog wat wil toevoegen? U mag aan het woord.

De heer Fortuyn: Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Excuus als ik even wat vroeg van start ging. Ter ondersteuning aan uw verhaal ook, het is natuurlijk straks voor u ook belangrijk om op 9 juni, of juli, excuus, dat duurt nog even een week of zes, om hier bij aanwezig te zijn, de rechtmatigheid. Ik weet niet of het verstoord gaat worden door eventueel de collegewissel. Ik kijk maar een beetje naar de partijen die daar op dit moment mee bezig zijn. Want het kan zomaar zijn dat 9 juli ook een avond is voor collegeoverdracht, je weet maar nooit. Het kan ook 2 juli zijn, ik hoop dat dat gaat gebeuren. Maar mocht er 9 juli toch ruimte zijn, dan is het die avond voor u om hier nader op in te gaan. Dit controleplan heeft een extra toevoeging gekregen, omdat wij aantoonbaar in controle willen zijn. Vanavond is het ook al een paar keer aan de orde geweest, hoe ver ben je nu in controle? Als je dan op een gegeven moment 6 ton verliest en dan pakweg met een kleine 7, 8 miljoen winst eindigt, hoe ver ben je dan in controle? Dat roept direct vraagtekens op. En het is ook gelukkig door de accountant weerlegt, het zijn wel incidentele posten. We konden niet voorzien dat de Hoefweg verkocht zou worden aan de GR. Dat was die 3,6, 3,8 miljoen, dat is een forse hap. En er zat een interne doorberekening in die in de zomerrapportage niet lekker verwerkt wordt. Maar we hebben doorbelast naar projecten. Kortom, het is ook een technische mutatie. Maar het is op papier wel correct dat jullie daarvan zeggen, we hebben wel bezuinigd. En hoe gaat dat nou met elkaar? Vandaar die vraag meer scherper aan de wind te gaan. Maar in het controleplan is het wel voor ons belangrijk, maar ook voor jullie, om grip te krijgen op de situatie. En deze keer hebben we hem integraal gemaakt. Dat zie je ook met de NRA en wat er ook vanavond gezegd is, NBA. Je ziet dat de regelgeving steeds strakker wordt. Dat je er echt steeds meer op moet gaan zitten en dat dingen met elkaar verbonden worden. Dit controleplan hebben we integraal gemaakt, ook met de privacy en informatiebeveiliging erin, omdat de vorige accountant ons dat heeft geadviseerd. Het is te wijten of in ieder geval te danken aan onze vorige, PSA, uit mijn hoofd vandaan, dat die erin zit. Daar zijn ook audits aan verbonden. Dat is heel goed. En dat zie je ook weer in controleplannen die we krijgen dan via de concerncontrol, waar jullie ook van op de hoogte gesteld worden. En nog belangrijker is het, we zijn een lerende organisatie. We moeten leren van elkaar. En het helpt de organisatie om te ontwikkelen. Dat vind ik ook zo mooi van de management letter die we vanavond hebben besproken. Ik ben altijd blij met de management letter. Ik hoop ook altijd dat er wat kritiek in staat, want het zet namelijk en de organisatie scherp, het zet mij scherp, het zet de wethouder financieën, maar het zet iedereen wat scherper om gewoon goed bij de les te blijven. Dit moet je echt omarmen. Dit moet je echt niet zien als kritiek, het gaat allemaal fout of anderszins. Nee, het is juist goed om met elkaar kritisch te zijn over, waar gaat het nou heen? We praten over belastinggeld. Hoe komt het terecht? Wat kan beter? En uit dit soort audits leren wij ook om eventueel efficiëntie in te zetten, automatisering in te zetten, AVG aan te scherpen of de aanbestedingen waar we het over gehad hebben vanavond. Ik denk dat het heel

mooi is dat we dat met elkaar op deze manier doen. Dit controleplan is nu integraal opgesteld en zal wellicht ook nog wel uitgebreid gaan worden straks met de aanbevelingen vanuit de beroepsgroep van accountants. Want het zit toch een beetje in de NRA en de NBA om te kijken of daar aanvulling aan gegeven moet worden. Maar daar is [REDACTED] natuurlijk uiteraard verantwoordelijk voor om dit in te bedden. En die 9 juni, ik zou zeker, of 9 juli, als wij geen afscheid nemen of anderszins, ik zou in ieder geval zorgen dat je tijd hebt om het te doen. Maar in ieder geval even hier wel de aandacht aan besteden, want het is best heel belangrijk in dit proces. Dat wilde ik nog even aanvullen op het controleplan.

De voorzitter: Dank, wethouder. En voor de helderheid is het 9 juli. Nog even een keer bevestigen, 9 juli. Zet het in de agenda.

7. Rondvraag en sluiting

De voorzitter: Dan zijn we bij punt 7, de rondvraag en de sluiting, gekomen. Ik heb geen rondvragen genoteerd. Voor de sluiting, voordat we zo echt afsluiten, wil ik u allen danken voor uw komst. Voor een aantal was het vanavond nieuw hier in de commissie BAC. Maar voor anderen was het gesneden koek. Of zoals ze op de bouwplaats zeggen, dat doe ik met een peuk in de mond. En als je aan een peuk denkt, dan denk je natuurlijk aan onze wethouder Simon Fortuyn. Want Simon, dit was, als we de geruchten moeten geloven, jouw laatste BAC als wethouder. Mede namens de commissieleden wil ik je danken voor al je bijdragen, je verhelderende antwoorden en je monologen die je hier hebt gehouden om onze gemeente verder te helpen. Het werk in deze commissie wordt nog wel eens onderschat en voor minderwaardig aangezien. Maar de impact van wat we hier bespreken is best groot. Dat werd onlangs tijdens de beeldvorming over gemeentefinanciën nog eens benadrukt. Nogmaals dank voor alle uren die jij hier hebt doorgebracht. Die je straks voor andere leuke dingen kunt gebruiken. Zoals varen op het Gardameer. Of biertjes drinken in Schotland. Of een sigaretje. Het officiële afscheid in de raad volgt nog. We houden het hier even bij. Dank allemaal voor jullie komst. Wel thuis.